

För dig som vill läsa mer:

- Naturskyddsföreningen har en guide för ett miljövänligare kontor. www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/pdf/naturskyddsforeningens_miljoguide_for_foretag.pdf
- Sveriges miljömål har satts upp av riksdagen och går i linje med FN:s globala mål. På Sveriges miljömåls webbsida finns en hel del tips på vad din arbetsplats kan göra för att uppnå de olika målen. Där finns också tips på hur företag av olika slag kan sätta upp miljöpolicy. www.sverigemiljomal.se/stod-och-rad-i-miljoarbetet
- Energimyndigheten har information som hjälper både företag och privatpersoner att energieffektivisera. www.energimyndigheten.se/energieffektivisering
- Bra Miljöval är Naturskyddsföreningens oberoende miljömärkning som hjälper dig att hitta de produkter och tjänster som är minst skadliga för miljön. Märkningen finns på en rad olika områden, till exempel elenergi, försäkringar, kemiska produkter, textilprodukter och transporter. www.naturskyddsforeningen.se/bra-miljoval
- Upphandlingsmyndigheten har på sin hemsida information och guidning om vilka hållbarhetskriterier och miljöaspekter som man bör ta hänsyn till vid upphandling. www.upphandlingsmyndigheten.se/hallbarhet
- Hjälp vilda bin och humlor genom att bygga vildbihotell, gör om en bit av gräsmattan till en äng eller plantera bivanliga växter med hjälp av våra instruktioner i Operation: Rädda bina. Arbetsplatser kan vara med och bidra. www.naturskyddsforeningen.se/raddabina

Naturskyddsföreningen

Hela Sverige ställer om

Arbetsgivarens checklista

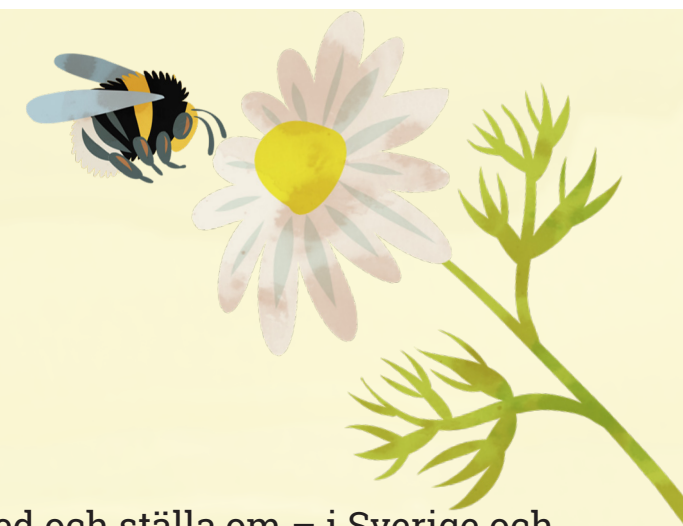
Som privatperson är du med i ett stort antal olika sammanhang – från idrottsföreningar, bostadsrättsföreningar, skolor och arbetsplatser till att handla i matbutiker. Alla dessa aktörer behöver göra sitt för att bli mer hållbara och driva den nödvändiga samhällsomställningen framåt. Därför släpper vi på Naturskyddsföreningen nu ett antal checklistor med förslag på viktiga, konkreta åtgärder som olika samhällsaktörer kan bidra med. Vi har dessutom sammanställt en guide över hur du som medborgare kan påverka din kommun att ställa om.

Läs mer på: www.naturskyddsforeningen.se/hela-sverige-staller-om

Tillsammans kan vi ställa om Sverige!

Arbetsgivarens checklista för klimat och biologisk mångfald

Om vi ska lyckas stoppa massutrotningen av arter och förhindra katastrofala klimatförändringar behöver hela samhället vara med och ställa om – i Sverige och i andra länder. Politiker, företag, privatpersoner, organisationer, föreningar och andra samhällsaktörer – alla behöver vi dra vårt strå till stacken. Arbetsgivare är en stor och mycket olikartad grupp med olika förutsättningar. Men alla arbetsplatser kan göra betydligt mer för att delta i samhällsomställningen. Därför har vi tagit fram 10 åtgärder som tillsammans gör skillnad för klimatet och den biologiska mångfalden. Lycka till!

Vår arbetsplats har tagit följande steg:

☐ **Vi har en miljöpolicy**

I miljöpolicyen sätts mål för vad som ska genomföras, med en beskrivning av hur målen ska uppnås. Med hjälp av framtagna indikatorer mäter vi våra framsteg och ger vårt hållbarhetsarbete en riktning, vilket gör det lättare att mäta resultaten. Ta gärna hjälp av en oberoende miljöstandard. Det är också viktigt att utse en engagerad miljöansvarig.

☐ **Vi reser klimatsmart**

Vi har en klimativänlig respolicy med kollektivtrafik och tåg som norm. Vi utnyttjar tekniken för att hålla möten på distans för att undvika onödiga resor. Eventuellt ser vi om det går att erbjuda pendlarkort istället för tjänstebil eller har eldrivna tjänstebilar. Arbetsgivare kan på olika sätt inspirera anställda till att ta kollektivtrafik, samåka, cykla eller gå till jobbet och på så sätt minska bilåkandet. Bland annat genom att se till att det finns en tillgänglig cykelparkering och om möjligt installera laddningsstationer för elcykel och elbil.

☐ **Vi energieffektiviserar och använder miljömärkt el**

Vi stänger om det är möjligt av alla apparater, drar ur laddare och släcker alla lampor vid hemgång. Vi ser över värme och ventilation så att de inte används i onödan. Vi kontrollerar att elen kommer från förnybara källor och väljer el som är märkt med Bra Miljöval, eftersom märkningen också tar hänsyn till växt- och djurliv vid elproduktionen.

☐ **Vi väljer vego och eko**

Vi serverar ekologisk och växtbaserad mat och inför vegonorm på konferenser och möten. Om kött serveras satsar vi på svenskt ekologiskt naturbeteskött, så att den biologiska mångfalden i våra hagmarker gynnas. Vi jobbar för minskat matsvinn; det svinn som ändå blir ska sorteras för biogasproduktion.

☐ **Vi väljer miljömärkt och ställer miljökrav**

Vi köper miljömärkta rengöringsprodukter, papper, diskmedel och tvål. Vi väljer produkter märkta med Svanen eller Bra Miljöval. Om vår arbetsplats jobbar med upphandlingar kan hårda miljökrav vara ett effektivt sätt att påverka även utanför arbetsplatsen.

☐ **Vi sopsorterar**

Det måste vara lätt att återvinna så vi ser till att det finns goda möjligheter till sopsortering och att det är tydligt vad som ska slängas var. Vi gör återvinningsstationen synlig och välskyttad.

☐ **Vi ger planetvänliga gåvor**

Vi undviker att ge bort onödiga prylar vid julavslutningar och avtackningar. Istället ger vi bort upplevelser, second hand-gåvor eller skänker pengar till organisationer som gör bra saker för människor och miljö.

☐ **Vi gör miljösmarta inköp**

Kontorsmöbler, annan inredning och elektronik, (t ex mobiltelefoner och datorer) är lätt att få tag på begagnat.

Det är billigare, bättre för miljön och ett mer personligt val av möbler kan skapa hemtrevlig känsla. Om vi köper nytt, letar vi efter miljömärkningar som Svanen och TCO-Development. Vi satsar på miljömärkta arbetskläder och profilprodukter och håller utkik efter märkningarna Bra Miljöval, GOTS, Svanen och EU Ecolabel.

☐ **Vi utbildar personalen i hållbarhet**

Arbetsplatsers hållbarhetsarbete förankras bättre och brukar bli vassare när de anställda utbildas i miljö- och hållbarhetsfrågor. Vi bjuder därför gärna in föreläsare eller går en kurs tillsammans. Det är både roligt och givande att känna att vi alla gör någonting bra tillsammans!

☐ **Vi har miljöklora konferenser**

Vi bokar konferenslokaler med miljöprofil eller påverkar genom att beställa ekologisk fika och mat, gärna KRAV-märkt. Vi ser till att det går att ta sig till platsen med kollektivtrafik eller, om vi ska längre bort, reser dit med tåg. Vår arbetsplats kan också ordna en dag utomhus där personalen samarbetar kring att till exempel anlägga en äng, ordna boplatser för vilda bin eller plocka svamp.

BONUS:

Vi kommunicerar vårt miljöarbete utåt. På så sätt inspirerar vi andra att ta efter. Dessutom kommer vi ses som en modern och ansvarsfull arbetsplats, vilket kan göra oss extra attraktiva som arbetsgivare.